

ترویج و توسعہ

فرہنگ نماز

زیر نظر

مجہ الاسلام والمسلمین

سید جواد موسوی ہوائی

بہ کوشش

داوود میرزائی مقدمہ

فسرو کی منش

کامبیز پارتازیان

سو شناسنامه	میرزایی مقدم، داود
عنوان و پدید آور	ترویج و توسعه نماز / به گوشت داود میرزایی مقدم، خسرو کی منش، کامبیز پارتازیان، زیر نظر جواد موسوی هوایی
مشخصات نشر	قلم. گنج معرفت، ۱۳۸۵.
مشخصات ظاهری	۲۱۶ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۷۳۶۰-۷۴-۶
وضعیت فهرستویی	فیا
بازداشت	کتابنامه: ص. ۲۱۱-۲۱۲: همچنین به صورت زیر نویس
موضوع	نماز.
شناسنامه افزوده	پارتازیان، کامبیز، ۱۳۵۲.
شناسنامه افزوده	کی منش، خسرو، ۱۳۳۸.
شناسنامه افزوده	موسوی هوایی، جواد.
رده بندی کنگره	۲ ت ۸۸۶ م / ۱۸۶ BP
رده بندی دیویی	۲۹۷.۳۵۴
شماره کتابخانه ملی	۲۷۸۶۹-۸۵

شناسنامه

نام کتاب: ترویج و توسعه ی فرهنگ نماز
نویسندگان: داود میرزایی مقدم - خسرو کی منش - کامبیز پارتازیان
زیر نظر: حجه الاسلام والمسلمین سید جواد موسوی هوایی
ناشر: گنج معرفت (۰۹۱۲۱۵۳۱۹۸۳ ۰۲۹۲۲۱۳۳-۰۲۵۱)
چاپ: گنج معرفت
نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۵
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۳۶۰-۷۴-۶
بها: ۱۴۰۰۰ ریال

مقدمه

ریشه‌ی واژه‌ی انسان، «انس» است؛ گفتگو، یکی از ابزارهای انس است؛ به ویژه که طرف گفتگو آشنا باشد و محور گفتگو عشق. عشق انسان به خدا یکی از جلوه‌های مهر خداوند است. هم او که به بندگانش اجازت فرمود به درگاه او راه یافته و با او سخن بگویند. نماز، گفتگویی است صمیمانه با خالق هستی، گفتگویی بین بی‌نهایت کوچک با بی‌نهایت بزرگ، گفتگویی بر اساس مهر و با دلی پاک و لباسی پاکیزه، در مکانی نخلیف و همراه با پاکان بسوی نقطه‌ای پاک در پیشگاه سرچشمه‌ی پاکی‌ها؛ گفتگویی که انسان فانی را باقی، خاکی را آسمانی و مادی را نورانی می‌سازد.

ترویج فرهنگ نماز با فرهنگ‌سازی امکان پذیر است. با فرهنگ‌سازی، مردم کمبود معنوی خود را احساس می‌کنند و به سوی جایگاه‌های نماز هدایت می‌شوند. برنامه ریزی مناسب برای برگزاری نماز در ادارات، مساجد، اعلان اذان، تسهیل نماز برای مسافران و توزیع کتب حاوی نکات ارزشی نماز برای ترویج فرهنگ نماز در جامعه، ضروری است.

در شرایط کنونی، با توجه به هجوم فرهنگی دشمنان اسلام، توسعه‌ی فرهنگ نماز، به عنوان یکی از نیازهای اساسی در جامعه، تلقی می‌شود. عمل به فرامین الهی، همانا ادای تکلیف شرعی، وظیفه‌ای اخلاقی و غیرت انسانی و نیز حمایت از سنت ائمه و پیامبر بزرگ اسلام است. گرچه شعله‌های دامن‌گیر فساد از جرقه‌های کوچک پدید می‌آید، اما ترویج ارزش‌های اصیل اسلامی در جامعه و آموزش ارکان نماز به دانش‌آموزان از همان مقاطع ابتدایی از بروز بسیاری از آسیب‌های اجتماعی جلوگیری می‌کند. از این رو با عنایت به شرح وظایف عمومی دستگاه‌های اجرایی در حوزه‌ی نماز، فراهم آوردن شرایط مناسب برای ترویج و گسترش فرهنگ نماز در جامعه علاوه بر ضرورت وجود برنامه‌های مناسب فرهنگی تبلیغی، مستلزم به کارگیری نیروی انسانی آگاه، خلاق و متخصص در حوزه‌ی اجرا است. نظر به اینکه بر اساس مطالعات انجام شده تاکنون برنامه‌ی آموزشی کافی برای رابطین نماز طراحی و اجرا نشده است، لذا اجرای دوره‌های آموزشی برای آنان که در رأس هرم فعالیت‌های فرهنگی و تبلیغی مرتبط با نماز قرار دارند، ضروری است. در این رهگذر، مطالعات تدوین سرفصل‌های آموزشی دوره‌های فرهنگی و اجتماعی کارکنان دولت از سال ۱۳۸۱ در سازمان تبلیغات اسلامی با همکاری

کارشناسان خبره آغاز و در نتیجه در سال ۱۳۸۲ به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تقدیم گردید. سازمان مدیریت برنامه ریزی کشور نیز در سال ۱۳۸۲ با ابلاغ بخش نامه شماره ی ۱۸۰۳/۹۶۳۵۸ ضمن تایید سرفصل های پیشنهادی سازمان تبلیغات اسلامی برای دوره های آموزشی فرهنگی و اجتماعی کارکنان دولت، کلیه دستگاه های اجرایی را موظف به اجرای آن نمود و مجوز اجرای این دوره ها را در بخش های فرهنگی، اجتماعی و قرآنی برای سازمان تبلیغات اسلامی صادر نمود.

در ابتدای سال ۱۳۸۴، با تلاش دفتر معاونت پژوهشی و آموزشی، جزوات آموزشی دوره های مورد نظر تهیه و در قالب جزوه و لوح فشرده به ادارات کل استانی تبلیغات اسلامی به همراه دستورالعمل آموزشی ارسال گردید. پس از اجرای دوره در نود درصد استان ها، لزوم وجود متون علمی و کارشناسی احساس گردید.

در همین راستا، مجموعه حاضر به همراه چهار عنوان دیگر با پشتیبانی و حمایت مادی و معنوی معاونت پژوهشی و آموزشی سازمان تبلیغات اسلامی برای پاسخگویی به نیاز آموزشی کارکنان محترم دولت و سایر علاقمندان تهیه و تدوین شده است.

در اثر حاضر، سعی شده است تا کلیه مطالب مرتبط با نماز از ماهیت نماز گرفته تا توسعه ی فرهنگ نماز، با زبان هر چه ساده و سلیس تر جهت آشنایی فراگیران (که عمدتاً شاغلین اداری را شامل می گردد) آرایه گردد.

از فراگیران نیز انتظار می رود، در پایان دوره ی مذکور فلسفه ی نماز و علل وجوب آن را دانسته، با آثار فردی و اجتماعی نماز بیشتر آشنا شده و توانایی پاسخ گویی به سؤالاتی از قبیل چرا نماز بخوانیم؟ خصوصیات یک نمازگزار واقعی چگونه باید باشد؟ و را داشته باشند. امید که اثر حاضر مورد قبول و استفاده جویندگان راه حقیقت قرار گرفته و در زندگی فردی و اجتماعی ایشان سازی و جاری گردد. و ما توفیقی الا بالله و الیه انیب.

سید جواد موسوی هواپی

معاون پژوهشی و آموزشی

سازمان تبلیغات اسلامی

زمستان ۱۳۸۵

فصل اول - ماهیت نماز

۸	نماز
۸	واژه شناسی
۱۰	نماز در ادیان مختلف
۱۲	نماز روشن همه انبیای الهی
۱۳	نماز از دیدگاه اندیشمندان
۲۳	حدود نماز
۲۵	معانی نماز
۲۵	حضور قلب
۲۵	تفهم
۲۵	تعظیم
۲۵	هیبت
۲۶	رجاء
۲۶	حیا
۲۶	فلسفه نماز
۲۹	روح و حقیقت نماز
۲۹	نماز و یاد خدا
۳۰	نماز و تشکر
۳۰	نماز و قیامت
۳۱	ابعاد نماز
۳۲	اهمیت نماز
۳۲	دلایل اهمیت نماز
۳۴	اهمیت نماز از منظر قرآن
۳۴	اهمیت نماز از منظر روایات
۴۰	فضیلت نماز
۴۰	فضیلت نماز اول وقت
۴۳	فضیلت نماز گزار
۴۵	وجوب نماز
۴۶	فواید نماز
۵۲	برکات نماز
۵۸	آثار نماز

فصل دوم - آداب نماز

۶۵	آداب نماز
۶۵	آداب ظاهری
۶۷	آداب باطنی
۶۸	مقدمات نماز
۶۸	طهارت
۶۹	لباس نمازگزار
۷۰	مکان نمازگزار
۷۱	شناخت قبله
۷۱	اذان
۷۲	وقت نماز
۷۳	مقارنات نماز
۷۳	قیام
۷۵	نیت
۷۶	تکبیرة الاحرام
۷۸	قرائت
۸۰	رکوع
۸۱	سجود
۸۳	تشهد
۸۵	سلام
۸۷	ترتیب
۸۷	موالات
۸۷	صحت تلفظ قرائت و اذکار نماز
۸۷	طمأنینه
۸۷	تعقیبات نماز
۹۳	ترک نماز
۹۴	عقوبت ترک نماز
۹۶	سبک شمردن نماز
۹۸	کیفر سبک شمردن نماز
۱۰۰	حضور قلب در نماز
۱۰۰	اهمیت و امکان حضور قلب

۱۰۱.....	مراتب حضور قلب.....
۱۰۳.....	عوامل عدم حضور قلب و درمان آن.....
۱۰۳.....	عوامل درونی.....
۱۱۲.....	عوامل بیرونی.....

فصل سوم - انواع نماز

۱۲۱.....	نمازهای واجب.....
۱۲۱.....	نمازهای یومیه.....
۱۲۱.....	نماز آیات.....
۱۲۱.....	نماز آیات درسی از توحید.....
۱۲۳.....	چگونگی نماز آیات.....
۱۲۳.....	نماز میت.....
۱۲۵.....	نماز طواف واجب خانه کعبه.....
۱۲۵.....	نماز قضای پدر و مادر.....
۱۲۵.....	نماز نذر و قسم.....
۱۲۵.....	نماز شکسته مسافر.....
۱۲۵.....	شرایط نماز شکسته.....
۱۲۷.....	نماز کامل مسافر.....
۱۲۸.....	نماز کامل یا شکسته اختیاری.....
۱۲۸.....	نماز قضا.....
۱۲۹.....	نماز جماعت.....
۱۳۱.....	وجوب نماز جماعت.....
۱۳۵.....	اهمیت نماز جماعت.....
۱۳۷.....	فضیلت نماز جماعت.....
۱۳۹.....	برکات نماز جماعت.....
۱۴۰.....	آثار نماز جماعت.....
۱۴۲.....	نماز جمعه.....
۱۴۳.....	کیفیت نماز جمعه.....
۱۴۴.....	اهمیت نماز جمعه.....
۱۴۴.....	تقویت روحیه اخوت و برادری.....
۱۴۵.....	تشکیل نیروهای اسلام.....

۱۴۵.....	رشد فکری - سیاسی مسلمانان
۱۴۵.....	تقویت روحیه جمعی
۱۴۵.....	مرکزیت بسیج مردم
۱۴۶.....	سیره اولیاء دین
۱۴۷.....	نماز شب
۱۴۹.....	نماز عید
۱۴۹.....	نماز عید فطر
۱۵۱.....	نماز عید قربان

فصل چهارم - رسالت نماز

۱۵۴.....	نقش تربیتی نماز
۱۵۵.....	نقش اجتماعی نماز
۱۵۶.....	راهکارهای اجرایی ارتباط جمعی در پرتو نماز
۱۵۹.....	راهکارهای اجرایی انضباط اجتماعی در پرتو نماز
۱۶۳.....	نقش نماز در تأمین عدالت و آزادی اجتماعی
۱۶۵.....	نقش نماز در آرامش روانی خانواده

فصل پنجم - توسعه فرهنگ نماز

۱۷۷.....	توسعه فرهنگ نماز
۱۷۷.....	فراهم کردن شرایط
۱۷۷.....	تبلیغ و ترویج
۱۷۷.....	تعلیم و تربیت
۱۷۷.....	تعمیق معرفت
۱۷۷.....	تصحیح و تعالی
۱۷۷.....	راه کارهای توسعه فرهنگ نماز در جامعه
۱۷۷.....	توسعه فرهنگ نماز در میان نوجوانان و جوانان